

Debreceni Ítéltábla

Bf.I.177/2023/22.

A Debreceni Ítéltábla mint másodfokú bíróság Debrecenben, a 2023. május 23. és 25. napjain megtartott nyilvános ülés alapján meghozta és 2023. június 8-án kihirdette a következő

í t é l e t e t:

A hivatali vesztegetés elfogadásának büntette és más bűncselekmény miatt egyéb érdekelt² és társai ellen indított büntetőügyben a Nyíregyházi Törvényszék 2023. január 12. napján kihirdetett 7.B.368/2021/72. számú ítéletét megváltoztatja.

Terhelt⁶ XVI. r. vádlott cselekményét a Btk. 294. § (1) bekezdése szerinti bűnsegédként elkövetett hivatali vesztegetés elfogadása büntettének minősíti.

Terhelt⁶ XVI. r. vádlott szabadságvesztés büntetését 6 (hat) hónapra, a próbaidőt 1 (egy) évre enyhíti.

A szabadságvesztésre ítélt vádlottak helyesen a büntetés kétharmad részének a kitöltését követő napon bocsáthatók legkorábban feltételes szabadságra.

Terhelt⁴ XIII. r. és Terhelt⁶ XVI. r. vádlottak részére történő kiadás mellett rendeli el a pénzbüntetés és a bűnügyi költség biztosítására a bűnjelek visszatartását.

Terhelt³ XI. r. vádlott anyja neve: egyéb¹

Egyéb részekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Terhelt⁵ XV. r. vádlottat az ítéltábla tájékoztatja a kártalanítási és megtérítési igény fennállásáról.

A másodfokú ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

[1] Az elsőfokú bírósággént eljáró Nyíregyházi Törvényszék a rendelkező részben írt ügydöntő határozatában Terhelt1 III. r. vádlottat 144 rendbeli hivatali vesztegetés elfogadása büntette [a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 294. § (1) bekezdés, (3) bekezdés b) pont 2. fordulata] miatt halmazati büntetésül 4 év szabadságvesztésre, 400 napi tétel, 1000 forint napi tétel összegű, 400 000 forint végösszegű pénzbüntetésre és 4 év közügytől eltiltás mellékbüntetésre;

Terhelt2 VIII. r. vádlottat 18 rendbeli hivatali vesztegetés elfogadása büntette [Btk. 294. § (1) bekezdés, (3) bekezdés b) pont 2. fordulata] miatt halmazati büntetésül 2 év szabadságvesztés büntetésre, 200 napi tétel, egynapi tétel összegeként 1500 forintban meghatározott, mindösszesen 300 000 forint pénzbüntetésre;

Terhelt3 XI. r. vádlottat 8 rendbeli hivatali vesztegetés elfogadása büntette [Btk. 294. § (1) bekezdés, (3) bekezdés b) pont 2. fordulata] miatt halmazati büntetésül 2 év szabadságvesztésre, 150 napi tétel, 2000 forint napi tétel összegű, összesen 300 000 forint pénzbüntetésre;

terhelt7 XIII. r. vádlottat 7 rendbeli hivatali vesztegetés elfogadása büntette [Btk. 294. § (1) bekezdés, (3) bekezdés b) pont 2. fordulata] miatt halmazati büntetésül 2 év szabadságvesztésre, 150 napi tétel, egynapi tétel összegeként 2000 forintban meghatározott, 300 000 forint végösszegű pénzbüntetésre;

Terhelt6 XVI. r. vádlottat bűnsegédként elkövetett hivatali vesztegetés elfogadása büntette [Btk. 294. § (1) bekezdés, (3) bekezdés b) pont 2. fordulata] miatt 1 év szabadságvesztés büntetésre ítélte.

Ellenben Terhelt5 XV. r. vádlottat a 3 rendbeli hivatali vesztegetés elfogadása büntette [Btk. 294. § (1) bekezdés, (3) bekezdés b) pont 2. fordulata] miatt ellene emelt vád alól felmentette.

A szabadságvesztés végrehajtási fokozatát valamennyi szabadságvesztésre ítélt vádlott vonatkozásában börtönben állapította meg, e büntetés végrehajtását Terhelt2 VIII. r. vádlott tekintetében 4 év, Terhelt3 XI. r. és Terhelt4 XIII. r. vádlott vonatkozásában személyenként 3 év 6 hónap, Terhelt6 XVI. r. vádlottnál 3 év próbaidőre felfüggesztette. Terhelt1 III. r. terhelt és – a végrehajtás elrendelése esetén – a további vádlottak vonatkozásában is rendelkezett az általuk előzetes fogvatartásban töltött idő beszámításáról, és határozatában azt rögzítette, hogy „a feltételének s szabadságra bocsátás legkorábbi időpontja a büntetés kétharmad részének kitöltését követő nap”. A pénzbüntetések megfizetésére mindegyik érintett vádlottnak részletfizetést engedélyezett, rendelkezve a meg nem fizetés esetén alkalmazandó jogkövetkezményről is.

A Terhelt1 III. r. vádlottól lefoglalt pénzeszközökre vagyonek Kobzást rendelt el, míg a Terhelt4 XIII. r. és Terhelt6 XVI. r. terheltektől lefoglalt készpénz esetében a lefoglalás megszüntetése mellett a visszatartásról rendelkezett a pénzbüntetés és a bünygyi költség megfizetésének biztosítása érdekében. Terhelt5 XV. r. vádlottat érintően pedig a tőle lefoglalt pénzösszeg lefoglalását megszüntette és elrendelte a kiadását. Terhelt1 III. r., Terhelt2 VIII. r., Terhelt3 XI. r., Terhelt4 XIII. r., Terhelt6 XVI. r. vádlottakat egyetemlegesen kötelezte

948 774 forint bűnügyi költség megfizetésére, valamint kimondta, hogy Terhelt2 VIII. r. vádlott további 66 000 forint, Terhelt3 XI. r. terhelt 97 012 forint megfizetésére köteles.

[2] Az ítélet ellen két irányban jelentettek be fellebbezést.

[3] Egyrészt az ügyészség élt perorvoslattal valamennyi vádlott terhére súlyosítás, Terhelt1 III. r. vádlott vonatkozásában hosszabb tartamú börtönbüntetés, ahhoz igazodó közügyektől eltiltás mellékbüntetés, magasabb összegű pénzbüntetés kiszabása; Terhelt2 VIII. r., Terhelt3 XI. r., Terhelt4 XIII. r. és Terhelt6 XVI. r. vádlottakra nézve a szabadságvesztés felfüggesztésének mellőzése, hosszabb tartamú börtönbüntetés, ahhoz igazodó közügyektől eltiltás mellékbüntetés, súlyosabb pénzbüntetés kiszabása, a XVI. r. vádlottra e mellett pénzbüntetés kiszabása és vagyonelkobzás intézkedés alkalmazása; Terhelt5 XV. r. vádlott tekintetében felmentését sérelmezve, bűnösségének 3 rendbeli üzletszerűen elkövetett hivatali vesztegetés elfogadásának büntetében való megállapítása, vele szemben szabadságvesztés büntetés, pénzbüntetés, közügyektől eltiltás kiszabása végett, valamint a XV. r. vádlottól lefoglalt pénzösszegnek a pénzbüntetés és bűnügyi költség biztosítása miatti visszatartása érdekében. Indokai szerint Terhelt5 XV. r. vádlottnál a felmentés tekintetében az ítélet a logika szabályaival ellentétes következtetéseken alapul, a bíróság a beszerzett bizonyítékokat nem összeségében értékelte, valamint a megállapított tényekből további tényekre helytelen következtetést vont. Tévedett, amikor a XV. r. vádlott védekezését elfogadta, mivel a rendelkezésre álló bizonyítékok ellentétesek azzal. A cigaretta átadása kapcsán a rögzített beszélgetésben történik utalás rá, hogy arra jogtalan előnyként, az eljárás gördülékenyebbé tétele érdekében került sor. Emellett életszerűtlen, hogy a XV. r. vádlott egy férfit kér meg egy whisky és két doboz cigaretta megvételére, de azokat később két férfi és egy nő adja át. Álláspontja szerint e dolgok átadása jogtalan előnyként történt, így a XV. r. vádlott bűnössége 3 rendbeli üzletszerűen elkövetett hivatali vesztegetés büntetében megállapítható. Ezen felül a III. r., VIII. r., XI. r., XIII. r. és XVI. r. vádlottakkal szemben kiszabott szabadságvesztés büntetés nem igazodik kellőképpen a vádlottak társadalomra veszélyességéhez, nem alkalmas a büntetési célok elérésére. A III. r. vádlott vonatkozásában feltárt bűnösségi körülmények alapján a középértékűtől súlyosabb szabadságvesztés büntetés kiszabása és ahhoz igazodó közügyektől eltiltás indokolt. A VIII. r., XI. r., XIII. r. vádlottak törvényi minimumban meghatározott szabadságvesztés büntetése pedig eltúlzottan enyhe, és a próbaidőre történő felfüggesztésre vonatkozóan sem merült fel azt indokoltá tevő körülmény. Terhelt6 XVI. r. vádlott vonatkozásában a büntetési célok szintén csak hosszabb tartamú, végrehajtandó szabadságvesztés és közügyektől eltiltás kiszabásával érhetők el, valamint miután a vádlottnak megfelelő jövedelme és vagyona is van, pénzbüntetésre is ítéltető. Mindezek alapján Terhelt1 III. r., Terhelt2 VIII. r., Terhelt3 XI. r., Terhelt4 XIII. r. és Terhelt6 XVI. r. vádlottak vonatkozásában indítványozta, hogy a másodfokú bíróság velük szemben az elsőfokú bíróság által kiszabottnál hosszabb tartamú börtönbüntetést, azzal arányos közügyektől eltiltás mellékbüntetést és magasabb tételszámú, valamint magasabb egy napi tétel összegű pénzbüntetést szabjon ki (Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Főügyészség B.984/2021/32.).

[4] Az elsőfokú ítéletet másrészt védelmi fellebbezések támadták.

[5] Terhelt1 III. r. vádlott és védője elsődlegesen felmentés, másodlagosan a büntetés enyhítése, a vagyonelkobzás mellőzése vagy alacsonyabb összegben való megállapítása érdekében és az ítélet indokolását is sérelmezve fellebbeztek. A III. r. vádlott védője szerint a törvényszék bűnösségre következtető megállapításai nincsenek bizonyítva, nem cáfolják a III. r. vádlott védekezését. A bizonyítási eljárás során nem volt olyan tény, adat, bizonyíték, amely egyértelműen és kétséget kizáróan azt támasztaná alá, hogy a vádlottak által átvett ismeretlen dolog jogtalan előny lett volna. Az elsőfokú eljárás során kizárólag arra merült fel adat, hogy a vádlottak a munkájukat az előírásoknak megfelelően, szabályosan végezték, ami

egyáltalán nem indokolta, hogy jogtalan előnyt kellene elfogadniuk. A törvényszéknek meg kellett volna próbálni az aktív vesztegetők kihallgatását, e nélkül az előny átadása nem került megfelelően bizonyításra, mint ahogyan az sem nyert kellő módon bizonyítást, hogy a passzív vesztegetői oldal elfogadta azt. Az elsőfokú bíróság a kamerafelvételek megtekintése során egyetlen vádpont esetében sem tudott kategorikus megállapítást tenni arra, hogy a III. r. vádlott mit vett ki az utas útleveleiből, mely dolgot a mozdulatsor végén a ruházatába tett. Mindezek alapján az elsőfokú bíróság ítélete bizonyítatlanság miatt megalapozatlan, a törvényszék a rendelkezésre álló bizonyítékokból helytelen logikai következtetést vont le. A védő utalt arra, hogy a másodfokú bíróság a vizsgált bizonyítékok alapján az elsőfokú ítélet részbeni megalapozatlanságát kiküszöbölheti, melynek eredményeként indítványozta, hogy az elsőfokú ítéletet változtassa meg és Terhelt1 III. r. vádlottat a 144 rendbeli hivatali vesztegetés elfogadása büntettének vádjá alól bizonyítottság hiányában mentse fel (15. számú másodfokú irat).

[6] Terhelt2 VIII. r. és Terhelt4 XIII. r. vádlottak, valamint a védelmükben eljáró védő elsődlegesen felmentés, másodlagosan a joghátrány enyhítése és az ítélet indokolása ellen is perorvoslással éltek. A VIII. r. és XIII. r. vádlottak védője fellebbezését az ítéltábla előtt indokolta írásban, melyben elsődlegesen arra tért ki, hogy álláspontja szerint a vádlottak cselekménye nem minősíthető a másodfokú bíróság mellett működő fellebbviteli főügyészség indítványa szerint bünszövetségben elkövetettnek. Sem a VIII. r., sem a XIII. r. vádlott nem valósította meg ugyanis a bünszövetségnek a Kúria által kimunkált és a IV. számú Büntető Elvi Döntésben kifejtett kritériumait, ilyen nem nyert bizonyítást az elsőfokú eljárás folyamán. Azért is került sor az elkülönítésre, mivel a törvényszék úgy ítélte meg, hogy mindegyik vádlott önállóan, saját elhatározásából követte el a cselekményeket. Miután pedig a vádlottak életkörülményeire nem történt részletes vizsgálat az eljárás folyamán, így a védelmi álláspont szerint vagyongyarapodásra sem vonható konkrét következtetés, tehát az üzletszerűség mint minősítő körülmény megállapítása is kétséges. Indítványozta ezért, hogy a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatva az e vádlottak vonatkozásában kiszabott büntetést jelentősen enyhítse, másodlagosan pedig hagyja helyben a határozatot (másodfokú iratok 13. számú utóirata).

[7] A tárgyaláson való jelenlét jogáról lemondott Terhelt3 XI. r. vádlott védője a határozat kihirdetésekor elsődlegesen a vádlott felmentése, másodsorban a büntetés enyhítése érdekében jelentett be fellebbezést, illetőleg mivel álláspontja szerint a határozat mind rendelkezései, mind indokolása tekintetében teljes mértékben megalapozatlan, ezért szükségnek tartotta a hatályon kívül helyezését az elsőfokú bíróság új eljárásra történő utasítása mellett (72. számú elsőfokú tárgyalási jegyzőkönyv 24. oldal 6-7. bekezdés).

[8] A Terhelt6 XVI. r. vádlott védelmében eljáró védő elsődlegesen eltérő tényállás megállapítása mellett felmentés, másodlagosan a kiszabott büntetés enyhítése érdekében, illetőleg az ítélet indokolását is sérelmezve terjesztett elő fellebbezést. Jogorvoslatának elsődleges irányát azzal indokolta, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítékok értékelése során kizárólag egyetlen bizonyíték, a kép- és hangrögzítő leplezett eszköz felvételeinek adatai alapján vonta le azt a következtetést, hogy a Terhelt3 XI. r. vádlott ügyintézése során az átadott útleveleiből készpénzt vett ki és azt nadrágzsébébe tette az eljárás gördülékenyebbé tétele érdekében, ezt észelve pedig Terhelt6 XVI. r. vádlott magatartásával és kommunikációjával biztatta az elvételekre. Ugyanakkor az elsőfokú bíróság ítéletében részletesen nem értékelte és elemezte, hogy pontosan mi látható, illetve hallható a leplezett eszközzel készített felvételen. A gyors mozdulat és a vádlott keze takarása miatt nem azonosítható be, hogy mit vett ki és tett a nadrágzsébébe a XI. r. vádlott az ügyintézés során, mely kétségeket a vádlottak javára kellett volna értékelni. Szükségesnek tartotta kiemelni, hogy Terhelt6 XVI. r. vádlott többször végzett átfogó ügyintézkést a vád tárgyává tett

időszakban, azonban az ő vonatkozásában egyetlen alkalommal sem vetődött fel a hivatali vesztegetés elfogadása büntettének a gyanúja. A XVI. r. vádlott magatartását a bizonyítékok értékelése során nem lehet együttesen értékelni a többi vádlott cselekvőségével, hiszen csak egyetlen áfa ügyintézési eljárásnak volt a részese, és az elsőfokú bíróság azt sem tisztázta, hogy pontosan mely külföldi utas vonatkozásában végzett ilyen ügyintézést a XI. r. vádlott, melyet a XVI. r. terhelt felügyelt. A törvényszék arról sem adott számot, hogy a szokásos hivatali ügyintézéshez képest miben jelentkezik, miben mutatható ki az eljárás gördülékenyebbé tétele. Mindezek miatt az elsőfokú bíróság a megállapított tényekből helytelenül következtetett azon további tényre, hogy a hivatali ügyintézés során a XI. r. vádlott készpénzt vett ki, önmagában pedig a felvétel adatai arra sem alkalmasak, hogy a bíróság kétséget kizáró következtetést vonjon le a XVI. r. vádlott támogató bűnösségére a hivatali vesztegetés elfogadása büntettében. Indítványozta ezért, hogy a másodfokú bíróság a törvényszéktől eltérő tényeket állapítson meg, és bizonyítottság hiányában Terhelt6 XVI. r. vádlottat mentse fel a bűnsegédként elkövetett hivatali vesztegetés elfogadása büntettének vádjá alól. Jogorvoslata másodlagos indokaként pedig arra kívánt rámutatni, hogy álláspontja szerint a XVI. r. vádlott bűnösségének megállapítása esetén sem lehet a cselekményt üzletszerűen elkövetettnek minősíteni. Önmagában ugyanis az a körülmény, hogy a XI. r. vádlott üzletszerűen követte el a terhére rótt bűncselekményt, nem jelentheti azt, hogy az egyetlen cselekményéhez bűnsegédként segítséget nyújtó XVI. r. vádlott cselekvősége is üzletszerűen elkövetett bűnsegédi magatartásnak minősülhet. Részesi cselekményének minősítése nem igazodhat automatikusan a tettesi alapcselekményt üzletszerűen elkövető XI. r. vádlott cselekvőségéhez (17. számú másodfokú irat).

[9] A felmentő rendelkezéssel érintett Terhelt5 XV. r. vádlott és védője tudomásul vették az elsőfokú ítéletet. A védő a másodfokú eljárásban észrevételezte, miszerint tényszerűen nem kizárt a másodfokú eljárásban az első fokon felmentett vádlott bűnösségének megállapítása, erre azonban csak szigorú szabályok mentén van lehetőség. A másodfokú bíróságnak az elsőfokú bíróság által elfogadott bizonyítékokat kell alapul vennie, attól – megalapozott tényállás esetén – akkor sem térhet el, ha a saját meggyőződése teljesen eltérő. A tényállás módosítása tehát csak a törvényszék által elfogadott bizonyítékok alapján történhet, további tények megállapításával, ha ez lehetséges. A védelmi álláspont szerint azonban jelen ügyben az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló bizonyítékokat igen alaposan, körültekintően értékelte, a felmentő rendelkezés vonatkozásában mindezt maradéktalanul teljesítette. Jogorvoslatában a vádhatóság sem tesz mást, mint újra mérlegeli a bizonyítékokat, és ez alapján indítványozza XV. r. vádlott bűnösségének megállapítását, melyre viszont jogszabályi lehetőség nem nyílik. Mindezek alapján indítványozta az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását. Emellett még annak az álláspontjának adott hangot, mely szerint bűnösség megállapítása esetén sem lehet megalapozott következtetést vonni az üzletszerű elkövetésre, a rendszeresség nem állapítható meg, hiszen a vád tárgyává tett egy napon kívül a XV. r. vádlott további húsz esetben látott el szolgálatot anélkül, hogy bármilyen a vád szempontjából lényeges esemény történt volna, következésképp sorozatos ismétlődő bűnös tevékenység nem róható a terhére (16. számú utóirat).

[10] A tárgyaláson való jelenlét jogáról lemondott Terhelt3 XI. r. és Terhelt6 XVI. r. vádlott saját nevükben nem tettek jogorvoslati nyilatkozatot.

[11] Jelzést érdemel, miszerint az elsőfokú eljárásban szintén érintett további tíz vádlott vonatkozásában a törvényszék a 2023. január 10. napján meghozott 7.B.368/2021/72-I. számú végzésével az ügy elkülönítéséről döntött, velük szemben az eljárás első fokon továbbra is folyamatban van, ügydöntő határozat meghozatalára még nem került sor.

[12] A Debreceni Fellebbviteli Főügyészség a Bf.83/2023/4. számú átiratában az ügyészség fellebbezését változatlanul fenntartotta, a védelmi fellebbezéseket nem tartotta alaposnak.

Észrevételei szerint a törvényszék összességében a büntetőeljárási törvény rendelkezéseinek betartásával folytatta le eljárását. A szükséges bizonyítást foganatosította, a történeti tényállást a bizonyítási anyag alapján – Terhelt5 XV. r. vádlott kivételével – okszerűen mérlegelve és értékelve állapította meg. Erre tekintettel a III. r., VIII. r., XI. r., XIII. r. és XVI. r. vádlottak vonatkozásában felmentést célzó fellebbezések nem vezethetnek eredményre. Terhelt5 XV. r. vádlott tekintetében a megállapított tényállás azonban ellentétes az iratok tartalmával és téves ténybeli és jogkövetkeztetés eredménye, valamint a törvényszék indokolási kötelezettségének sem tett eleget teljeskörűen. Megjegyezte továbbá, hogy az eltérő tényállás megállapítása ellenére az elsőfokú bíróság nem rögzítette a vádirati tényállást sem az ítéletben. A törvényszék a XV. r. vádlott által a tárgyaláson előadott védekezésében foglaltakat a lehetséges mértékig tisztázta, azonban nem maradhat figyelmen kívül, hogy az általa mentő tanúként megjelölt tanú az eljárás különböző szakaszaiban többször ellentmondó vallomást tett az ügy részleteire vonatkozóan. A tanú vallomásaiban előadottak részletezésével kívánt rámutatni arra, hogy az életszerűtlen és elfogadhatatlan, melyet a határregisztrációs adatok, és az eljárás további bizonyítékai sem támasztják alá. Ilyen körülmények között a törvényszék iratellenes megállapításokat tett a tényállásban, és nem is indokolta megfelelően álláspontját, így téves ténybeli és jogkövetkeztetésre jutott, amikor Terhelt5 XV. r. vádlottat felmentette a 3 rendbeli hivatali vesztegetés elfogadásának büntette vádjá alól. Ezért a másodfokú eljárásban az iratok tartalma alapján, valamint a helyes ténybeli és jogi következtetések levonásával a XV. r. vádlott bűnösségének megállapítása indokolt a vád tárgyává tett bűncselekményekben. Megjegyezte továbbá, hogy a törvényszék az ügyészi vádmódosítás után sem foglalkozott az üzletszerűség mellett a bünszövetség kérdésével, holott álláspontja szerint a vádmódosítás alapján a cselekménynek ez a minősítő körülménye is megállapítható. Ezen túlmenően kitért arra, hogy álláspontja szerint a bűnösségi körülményeket a törvényszék nem a súlyuknak megfelelően értékelte, amikor a vádlottakkal szemben a büntetéseket kiszabta, és indokolatlanul alkalmazta a szabadságvesztés büntetés felfüggesztésének kedvezményét is a vádlottak többségénél. Ezért az ítélet megváltoztatását indítványozta akként, hogy az ítéltábla a vádlottak cselekményeit bünszövetségben elkövetettnek is minősítse. Terhelt1 III. r., Terhelt2 VIII. r., Terhelt3 XI. r., Terhelt4 XIII. r., Terhelt6 XVI. r. vádlottak vonatkozásában a kiszabott börtönbüntetések mértékét magasabb tartamban állapítsa meg, a szabadságvesztés büntetés próbaidőre történő felfüggesztését mellőzze, a közügyek gyakorlásától valamennyi vádlottat a főbüntetéshez igazodó mértékben tiltsa el, a pénzbüntetések napi tételszámát emelje fel. Terhelt5 XV. r. vádlottat mondja ki bűnösnek 3 rendbeli hivatali vesztegetés elfogadásának büntetében, amelyért börtönbüntetésre, ahhoz igazodó közügyektől eltiltás mellékbüntetésre és pénzbüntetésre ítélje, a tőle lefoglalt pénzösszeget a pénzbüntetés és bűnügyi költség biztosítására rendlje visszatartani, valamint kötelezze a XV. r. vádlottat is a felmerült bűnügyi költségek megfizetésére. Valamennyi vádlott esetében állapítsa meg, hogy a büntetés kétharmad részének kitöltése után bocsáthatók feltételes szabadságra.

[13] A másodfokú bíróság a fellebbezéseket a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 599. § (1) bekezdése alapján nyilvános ülésen bírálta el, melyen a fellebbviteli főügyészég képviselője az írásbeli észrevételében foglaltakkal egyezően tett indítványt az elsőfokú ítélet megváltoztatására azzal, hogy álláspontja szerint az üzletszerű elkövetés megállapításához nem szükséges sorozat-bűncselekmények elkövetése, elegendő akár egy elkövetési magatartás kifejtése is, annak jellemzői és a tudattartalom mérlegelése alapján az a következtetés vonható le, hogy az elkövető hasonló jellegű bűncselekmények útján kíván bevételt szerezni. Így álláspontja szerint a XVI. r. vádlott esetében is megállapítható az üzletszerűség mint minősítő körülmény. A szintén megállapítani indítványozott bünszövetséggel kapcsolatosan pedig azt emelte ki, hogy a leplezett eszközökkel rögzített kép- és hangfelvételekből egy olyan gyakorlat rajzolódott ki a vádlottak

esetében, amely alapján olyan szándékegység állapítható meg közöttük, ami ilyen fokú egyeztetés mellett a bünszövetségben történt elkövetés törvényi ismérveinek megfelel. Ezért az írásbeli észrevétele szerint tett indítványt valamennyi vádlottat érintően a cselekmény minősítése körében az elsőfokú ítélet megváltoztatására, cselekményeiket bünszövetségben is elkövetettnek minősítve, a III. r., VIII. r., XI. r., XIII. r., XVI. r. vádlottak vonatkozásában a büntetések súlyosítására az ügyészségi fellebbezésben foglaltaknak megfelelően. Terhelt5 XV. r. vádlott bűnösségének megállapítását indítványozta 3 rendbeli üzletszerűen és bünszövetségben elkövetett hivatali vesztegetés elfogadása büntetében az írásban jelzett joghátrány mellett, egyéb rendelkezésekben pedig a határozat helybenhagyását tartotta alaposnak.

[14] Terhelt1 III. r. vádlott védője jogorvoslatának előadott indokait szintén fenntartotta, amit azzal egészített ki, hogy álláspontja szerint már a vád sem felelt meg a törvényi kritériumoknak, az ügyészség nem tudta bizonyítékokkal alátámasztani a vádiratban írtakat. Megalapozatlanságot eredményezett, hogy az aktív vesztegetőket az elsőfokú bíróság nem kísérelte meg kihallgatni és az sem nyert bizonyítást, hogy az átadások következtében az ügyintézés gördülékenyebbé vált volna. A hivatkozott kétségek miatt elsődlegesen az elsőfokú ítélet megváltoztatását és a III. r. vádlott felmentését, másodlagosan a határozat hatályon kívül helyezését indítványozta az elsőfokú bíróság új eljárásra való utasítása mellett.

[15] A VIII. r. és XIII. r. vádlottak védője a fellebbezését fenntartotta. Emellett vitatta, hogy a cselekményt bünszövetségben elkövetettnek lehet minősíteni, hiszen nem került feltárássra összehangolt magatartás a vádlottak között, mint ahogy a bűnözői életmód sem nyert igazolást, ennek hiányában pedig a kérdéses minősítő körülmény sem állapítható meg. Másodlagosan arra tett indítványt, hogy a másodfokú bíróság ne súlyosítja a joghátrányt, hagyja helyben a büntetés próbaidőre való felfüggesztését kimondó törvényszéki rendelkezést.

[16] A XI. r. vádlott védelmében eljáró védő maga is azt emelte ki elsődlegesen, hogy a vád alapvető hiányosságokban szenved, így nem tekinthető törvényesnek, e vádlott vonatkozásában sem maga a bűncselekmény megvalósítása, sem az üzletszerű elkövetés, sőt maga az előny mibenléte sem nyert megfelelően bizonyítást. A vád mindezekre tekintettel feltételezésekre épül, ezért Terhelt3 XI. r. vádlott bűnösségére nem vonható megalapozott következtetés. Alapvetően bizonyítottság hiánya miatt a terhelt felmentését indítványozta az ellene emelt vád alól, másodlagosan pedig azt, hogy a másodfokú bíróság ne súlyosítson a törvényszék ítéletében kiszabott büntetésen, hagyja helyben a határozatot.

[17] Terhelt5 XV. r. vádlott védője az elsőfokú ítéletben megállapított tényállást megalapozottnak, a törvényszék mérlegelő tevékenységét helyesnek írta le, ezért az írásbeli észrevételében megfogalmazott indokai alapján indítványozta, hogy a másodfokú bíróság hagyja helyben a védencét felmentő elsőfokú ítéletet.

[18] A XVI. r. vádlott védőjének álláspontja szerint a vádhatóság eljárása több esetben – iratismertetés elmaradása, mentő körülmények és a kétséget kizáró bizonyítottság igényének figyelmen kívül hagyása miatt – nem felelt meg a tisztességes eljárás követelményeinek, de a törvényszék bizonyíték értékelő tevékenységét is kifogásolta, amikor a kétségesnek leírt bizonyítékokat – hang- és képfelvételeket – a vádlottakat terhelőnek tekintette. Ez a védelmi álláspont szerint megalapozatlanságot eredményezett, ami a másodfokú eljárásban az adott bizonyítékok kirekesztése és új tényállás megállapítása mellett a vádlottak felmentéséhez kell vezessen. Bűnösség megállapítása esetére pedig vitatta, hogy a XVI. r. vádlott terhére akár a bünszövetség, akár az üzletszerű elkövetés minősítő körülménye megállapítható volna. Mindezekre figyelemmel elsődlegesen Terhelt6 XVI. r. vádlott felmentésére, másodsorban cselekményének alapeseti vesztegetés elfogadása büntettként értékelésére és a feltárt enyhítő körülmények miatt rövidebb tartamú, próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztés vagy

közérdekű munka büntetés kiszabására tett indítványt. Emellett vitatta, hogy a vádhatóság szerint vagyonek Kobzást is szükséges alkalmazni a XVI. r. vádlottal szemben.

[19] A másodfokú nyilvános ülésen megjelent Terhelt1 III. r. vádlott az utolsó szó jogán azt emelte ki, hogy munkáját mindig a jogszabályi előírások betartásával végezte, nem követett el bűncselekményt. Terhelt2 VIII. r., Terhelt4 XIII. r., Terhelt5 XV. r. vádlottak a védők által előadottakkal értettek egyet, Terhelt6 XVI. r. vádlott pedig szintén vitatva a terhére rótt bűncselekmény elkövetését azt emelte még ki, hogy a nyomozás során tőle lefoglalt pénzösszeg legális forrásból, szülői ajándékból és megtakarításból származik.

[20] A Terhelt6 XVI. r. vádlott tekintetében bejelentett védelmi fellebbezés részben alapos, míg a további perorvoslatokat az ítéltábla nem találta alaposnak.

[21] A másodfokú bíróság tekintettel az ügyészégi és védelmi jogorvoslatok okára és irányára a Be. 590. § (1) és (2) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság ítéletét az azt megelőző eljárással együtt teljeskörűen felülvizsgálta, azaz a revízió kitért az eljárási szabályok megtartására, a tényállás megalapozottságára, a bűnösség megállapítására illetőleg a felmentő rendelkezésre, a cselekmények minősítésére, a büntetés kiszabására, az intézkedés alkalmazására, az indokolás helyességére és az egyéb rendelkezésekre is, függetlenül attól, hogy ki és milyen okból fellebbezett. A Be. fellebbezési normáiban is főszabály a teljes felülbírálat. Jelen esetben a perorvoslatok támadták a tényállást, a védők a bűnösség megállapítását illetőleg az ügyészség a felmentő rendelkezést, valamint részben a cselekmények jogi minősítését is, ezért korlátozott revízióra nem kerülhetett sor.

[22] A felülbírálat során az ítéltábla megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítási eljárást döntően a perrendi szabályok megtartásával folytatta le. Nem vétett sem abszolút [Be. 608. § (1) bekezdés a)-h) pont], sem olyan súlyos relatív perjogi hibát [Be. 609. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a)-d) pont], ami az eljárás törvényességét befolyásolva az érdemi felülbírálatot kizárta volna, az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítását eredményezve.

[23] Előjáróban azonban szükséges megemlíteni, hogy az alapvetően egy vádba foglalt, tizenhat vádlottat érintő ügy elkülönítése Terhelt1 és öt társa, valamint egyéb érdekelt2 és kilenc társa ügyére, majd azok külön elbírálása nem volt célszerű. Az alapvetően azonos bizonyítékok értékelésének menete, módszere miatt az ugyanolyan elkövetési magatartással megvalósított bűncselekménnyel vádolt passzív elkövetők cselekményét rendszerint egy ítéletben kell elbírálni, ez adódik abból is, hogy külön folytatott eljárásokban szükségszerűen felmerülhet az eltérő tényállás megállapításának lehetősége, mely nyilvánvalóan elkerülendő perjogi cél. Az elsőfokú bíróság elkülönítő rendelkezése azonban eljárási hibát nem jelent és jelen ítélet elbírálása értelemszerűen nem jelent kötöttséget sem a bizonyítékok értékelésére, sem a tényállás megállapítására a még folyamatban lévő büntetőügyben, mert minden egyes terhelt cselekménye más és közvetlen összefüggés jelen eljárás vádlottjai és a még tartó elsőfokú per terheltjei között egyes tényállásokra vetítve nincs. Általános bizonyíték-értékelési elvek pedig nem határozhatják meg különböző terheltek elleni vád megítélését.

[24] A védőbeszédtek többségében is említést nyert az a hivatkozás, miszerint a vádlottakkal szemben emelt vád törvényessége megkérdőjelezhető, mellyel kapcsolatban az ítéltábla a következőkre mutat rá.

[25] A korábbi büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 2. §-ában még alapvetően szinten rögzítette a bíróság eljárásának alapjaként a törvényes vádat, melyet meghatározott személy pontosan körülírt, büntető törvénybe ütköző cselekménye miatt bírósági eljárást kezdeményező indítványként írt le a vádemelésre jogosult részéről. Ugyanígy kiemeltet nyert, hogy a bíróság csak annak a személynek a büntetőjogi felelősségéről dönthet, aki ellen vádat emeltek, és csak olyan cselekmény miatt, amelyet a vád tartalmaz. A bíróság

kötelezettségeként a vád kimerítését fogalmazta meg a jogszabály, tilalmazva a vádon való túlterjeszkedést. A vád törvényességével kapcsolatban a legfelsőbb bíróság (Kúria) 1/2007. számú BK véleményében részletes iránymutatást is adott a joggyakorlat egységesítése érdekében.

[26] A jelenleg hatályos Be. Alapvető Rendelkezései [Első Rész I. Fejezet] már nem rögzítik a törvényes vádra utalást, bár kétségtelen, hogy a jogalkotó a vádirat tartalmánál továbbra is törvényes elemként írja elő a vádlott azonosításra alkalmas megjelölését és a vád tárgyává tett cselekmény pontos leírását [Be. 422. § (1) bekezdés a), b) pontjai], melynek – előzetes felhívás ellenére való – elmulasztását az eljárás megszüntetését eredményező okként is szabályozza.

[27] A vádirat tartalmi legitimációja tehát túlnyomórészt továbbra is a törvényes vád fogalmával korábban is érvényesülő tartalmi követelményeket jelenti, ezért az ítéltábla arra a felsőbbbíróági gyakorlatra kíván utalni, mely szerint a vád perjogi rendeltetése elsősorban az, hogy a bíróság számára a büntetőjogi felelősség kérdésében való érdemi vizsgálat ténybeli kereteit rögzítse. A vád törvényes elemeinek hiányát akkor lehet megállapítani, ha a vád tartalma oly mértékben hiányos, hogy anyagi jogi értékeléshez nem nyújt alapot, és ily módon annak vizsgálatába a bíróság nem is bocsátkozhat [EBH2013. B.10].

[28] Amennyiben a vád keretei megállapíthatók, azon belül lehetőség van olyan pontosításokat elvégezni, amely a vádhoz kötöttséget nem érinti [BH2005. 242]. Elégséges, ha a történeti tények leírása oly mértékben konkrét, amelyből – bebizonyítottságot feltételezve – büntető törvénybe ütköző cselekményre lehet következtetni [BH2011. 219].

[29] Mindezek áttekintése után a konkrét ügyben megállapítható, hogy a részben módosított vádirat tényállása nem szenved olyan hibában, hiányosságban, mely a Be. 422. § (1) bekezdés a), b) pontjában írtakkal szemben a vádat törvénytelené tenné. A vádirat a törvényben foglalt minimális tartalmi elvárásoknak megfelelt és ezért az elsőfokú bíróság helytállóan járt el akkor, amikor az érdemi elbírálás alapját képezőnek tekintette. Emellett a vádlottaknak az elsőfokú eljárásban végig lehetőségük nyílt a vád tárgyává tett, majd az elsőfokú ítélet történeti tényállásában rögzített bűncselekményekkel szembeni védekezésre, melyet vallomások, észrevételek megtételével – részben személyesen, részben védőik útján – maradéktalanul gyakoroltak is.

[30] A fellebbviteli főügyészesség észrevételében kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság bár Terhelt5 XV. r. vádlott tekintetében a vádirati tényállástól eltérő tényállást állapított meg, felmentő rendelkezést hozva, mégsem rögzítette a vádirati tényállást az ítéletében. Kétségtelen, hogy az elsőfokú bíróság e tekintetben nem mindenben a bírói gyakorlat szerint járt el, hiszen a felmentő ítéletek indokolása a vádemelés ténye mellett általában tartalmazza a vádirat tényállását, és értelemszerűen azt is, hogy ahhoz képest a bíróság milyen tényállást állapított meg. A Be. azonban erre nézve nem tartalmaz kategorikus előírást, az ügydöntő határozat indokolásának tartalmi elemei között az 561. § (3) bekezdés a) pontjában a vádra történő utalás és a vád szerinti minősítés rögzítése mellett csak lehetőségként jelöli meg a vádirati tényállás lényegének ismertetését, ám annak szükségességét nem köti konkrét feltételekhez. A felmentő ítélet indokolását részletező Be. 566. § (4) bekezdésében írtak sem nevesítik követelményként a vádirat e részének rögzítését, következésképp konkrét törvényi előírást nem sértett meg ezzel az elsőfokú bíróság.

[31] A törvényszék abban már valóban eltért az eljárási szabályoktól, hogy a Be. 523. § (1) bekezdésében írtak ellenére a tárgyaláson már nem figyelmeztette a vádlottakat a terhelti eljárási jogokra. Mindez azonban csekély súlyú relatív hibaként értékelendő, mert a Be. 185. § (1) bekezdés szerinti, valamint a Be. 523. § (1) bekezdésében írt további terhelti figyelmeztetés a 2021. november 4., november 11., november 16., november 18. napján tartott előkészítő ülésen valamennyi felülbírálattal érintett vádlott esetében elhangzott (34.

számú elsőfokú jegyzőkönyv). A bírói gyakorlat pedig következetes abban, hogy elegendő eljárási szakonként egyszer közölni a terhelttel a figyelmeztetést, ekként az elsőfokú bíróság előtt is, mégpedig az első kihallgatása alkalmával, amit jogirodalmi álláspontok is megerősítenek és a Be. 185. § (2) bekezdése szintén erre utal.

[32] Ezen felül a bíróság a tárgyaláson kihallgatott tanú², tanú³ tanú⁴, tanú¹ tanúk egyikét sem figyelmeztette a Be. 172. § (1) bekezdése szerinti relatív mentességi jogra, nevezetesen arra, hogy aki magát vagy hozzátartozóját bűncselekmény elkövetésével vádolná, az ezzel kapcsolatos kérdésben a vallomást megtagadhatja. Mindez előbbi három tanú – mint a vádlottak korábbi előjárói – esetében azért lehetett volna indokolt, mert az ügyben benyújtott, ekként a bíróság által kimerítendő vád és a vádmódosítás tényállása egyaránt azt tartalmazta, hogy a vádlottak a korrupciós bűncselekményeket előjáróik tudtával és támogatásával hajtották végre. Biztosak lehettek abban, hogy előjáróik részéről nem kell tartaniuk felelősségre vonástól. Több esetben a beosztott pénzügyőr vezetője jelenlétében fogadta el hivatalos eljárása során a jogtalan előnyt (Debreceni Regionális Nyomozó Ügyészség 3.Nyom.40/2019/396. számú vádirat 7. oldal 1. bekezdés, Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Főügyészség B.984/2021/29. számú vádmódosítás 3. oldal 5. bekezdés). Nyilvánvaló, hogy a vádlottak terhére rótt korrupciós bűncselekménynek a vádló által kiemelt részlettényei mellett valamennyi kihallgatandó vezető beosztású pénzügyőr tanú esetében fokozott körültekintéssel kellett volna érvényesíteni az önvádra kötelezés törvényi tilalmát, ennek érdekében megadni számukra a szükséges felvilágosítást, tanú¹ vonatkozásában pedig azért, mert mint a XV. r. vádlott által bejelentett mentő tanú, szavahihetőségének vizsgálata kiemelt fontossággal bírt annak során, hogy a vádló által a jogtalan előnyként megjelölt szeszes ital és cigaretta milyen címen, milyen körülmények között került a XV. r. vádlotthoz. A törvényszék fenti eljárása tehát nem mindenben felelt meg a perrendnek, de miután végül egyik tanú vonatkozásában sem merült fel kihallgatásuk során, hogy vallomásukban magukra vagy hozzátartozójukra terhelő adatokat szolgáltatott volna, mindez nem jelentett olyan súlyú eljárási szabálysértést, amely az említett személyi bizonyítás törvényességét megkérdőjelezte volna. Az egységes gyakorlat érdekében azonban az ítéltábla szükségesnek tartotta ennek a kiemelését.

[33] A törvényszék ügyfelderítési kötelezettségének eleget tett és döntően megalapozott tényállást állapított meg, mely azonban kisebb részben hiányos, illetve ellentétes az iratok tartalmával [Be. 592. § (2) bekezdés a), c) pont]. Hiányosságot jelent, hogy az elsőfokú bíróság több esetben nem rögzítette, miszerint a jogtalan előnyként elfogadott készpénz mikor, illetve milyen körülmények között került a vádlottak ruházatában elrejtésre, holott azt a felvételek tartalmazták. Részben pedig nem a tényleges időpont került megjelölésre a készpénz átvétele kapcsán.

[34] A részbeni és a másodfokú eljárásban kötelező módon elhárítandó megalapozatlanságot az ítéltábla a Be. 593. § (1) bekezdés a) pontja, az elsőfokú bíróság által megvizsgált bizonyítékokat érintő ügyiratok tartalma alapján a következők szerint küszöböli ki a tényállás helyesbítésével és kiegészítésével.

[35] Elsőfokú ítélet [126] bekezdés – 109. tényállás: Terhelt¹ III. r. vádlott 17 óra 53 perckor fogadta el az úti okmányba helyezett készpénzt, majd onnan kivéve 17 óra 54 perckor tette azt a bal zsebébe.

[36] [180] bekezdés – 163. tényállás: Miközben Terhelt³ XI. r. vádlott megmutatta Terhelt⁶ XVI. r. terheltnek az átvett pénzt, utóbbi vádlott azt monda neki, hogy „igen, azt tedd el”, melyet a XI. r. vádlott ekkor a jobb nadrágzsebébe tett.

[37] [192] bekezdés – 174. tényállás: Terhelt⁴ XIII. r. vádlott 20 óra 06 perckor fogadta el a pénzt.

[38] [193] bekezdés – 175. tényállás: Terhelt4 XIII. r. vádlott 21 óra 03 perckor fogadta el a pénzt.

[39] Terhelt1 III. r. vádlott a 13. tényállásban 18 óra 21 perckor, a 87. tényállásban 8 óra 15 perckor, a 89. tényállásban 9 óra 11 perckor, a 95. tényállásban 13 óra 53 perckor, a 96. tényállásban 14 óra 15 perckor, a 134. tényállásban 19 óra 48 perckor, a 138. tényállásban 5 óra 10 perckor, Terhelt2 VIII. r. vádlott a 162. tényállásban 17 óra 09 perckor vette ki az útlevelekből a készpénzt, és rejtette el ruházatában.

[40] A tényállás kiegészítése és helyesbítése a cselekményekről készült, leplezett eszközzel rögzített hang- és képfelvételeken, illetőleg azok írásbeli kivonatain (nyomozási irat III. kötet 13-107, 117. oldal, VIII. kötet 39. lapszám, XIII. kötet 11-13. lapszám, XVI. kötet 5. oldal, 55. számú elsőfokú tárgyalási jegyzőkönyv 14. oldal) alapszik.

[41] A megalapozottság fogalmát a törvény pozitív formában nem határozza meg, arra megalapozatlansági okok nem létezéséből lehet következtetni. Ettől függetlenül rögzíthető, hogy általában a tényállás megalapozott, ha az elsőfokú bíróság (az elsődleges ténybíróság) vádló által a vád tárgyává tett és általa bűncselekménynek értékelt esemény a vád keretei között, a tettazonosság elvének megfelelően a törvényes bizonyítás lefolytatását követően valósághűen, helyesen és hiánymentesen állapítja meg. A vádtól eltérő tényálláson alapuló felmentői ítéletnél értelemszerűen a tettazonosság sajátosan érvényesül.

[42] Ki nem küszöbölhető megalapozatlansági hiba jelen ügyben nem volt feltárható. Az elsőfokú bíróság valamennyi lényeges tényre alapos bizonyítást folytatott, az ügy helyes eldöntése szempontjából fontos bizonyítékokat megvizsgálta, és azokat okszerűen, a logika szabályainak megfelelően értékelte. Számba vette a vádlottak védekezését, az eljárás során tett részben eltérő vallomásaikat, a releváns tanúvallomásokat, a tárgyi és az okirati bizonyítékokat, mint a leplezett eszközzel készült hang- és képfelvételeket, valamint azok kivonatait, a külső kamerafelvételek adatait, az eljárási rend, a határregisztrációs rendszer, az áfa nyilvántartó rendszer, a szolgálatvezérlés adatait, a kutatási és lefoglalási jegyzőkönyveket továbbá az egyéb okiratokat. A törvényszék a bizonyítás eredményét több oldalról, a perrendnek megfelelően elemezte és nem vétett logikai hibát a mérlegelése során. Átfogóan is vizsgálta azokat a szolgálati feladatokat, amelyeket a vádlottaknak el kellett látni a váddal érintett időszakban a hely végzett áfa, export és tax free ügyintézés során, majd az egyes vádlottak cselekvőségére külön-külön kitérve vonta mérlegelés körébe az említett bizonyítékokat.

[43] Mindegyik vádlott vitatta a büntetőjogi felelősségét, védekezésük szerint a külföldi utas áfa visszaigénylési eljárás során mindenben a szolgálati szabályzatnak megfelelően jártak el, működésükkel összefüggésben nem részesültek jogtalan előnyben, az ügyintézés nem gyorsítható vagy lassítható, továbbá az esetek elhanyagolható részében, ha nem is teljesen szabályos módon, de ellenérték fejében vásárolták meg az országhatáron kilépő személyektől a csekély értékű árukat, így édességet, üdítőt, ami azonban nem értékelhető bűncselekményként.

[44] A törvényszék a rendelkezésre álló bizonyítékokat egyenként és összességében is kifogástalanul mérlegelte, és nem tévedett, amikor a tényállást a központi vádbeli tényeket tagadó Terhelt1 III. r., Terhelt2 VIII. r., Terhelt3 XI. r., Terhelt4 XIII. r., Terhelt6 XVI. r. vádlottak védekezésével szemben elsősorban a leplezett eszközzel rögzített hang- és képfelvételekre alapította, mert e bizonyítékokat az ítéletben hibátlanul indokoltak szerint más bizonyítékok is támogatták, megerősítették. A tényállás megállapítása során az elsőfokú bíróság a közvetett bizonyítás szabályait is helyesen alkalmazta, egyes kétséget kizáróan bizonyított tényekből további tényekre helytállóan következtetve. A mérlegelő tevékenység eredményeként a büntetőjogi felelősség eldöntéséhez szükséges tények hiánymentesen rögzíthetők voltak. A ténybeli következtetés a közvetett bizonyítás része, és az elsőfokú

bíróság a logika törvényei szerint járt el mind a külső, mind a belső, a vádlottak cselekményhez fűződő értelmi- akarati viszonyára helyesen következtetve. A törvényszék megalapozottan döntött a szakértői illetőleg a személyi bizonyítás elrendelését, kiegészítését –, így az „aktív vesztegetők” tanúkihallgatását – célzó védelmi bizonyítási indítványok elutasításáról is, melynek indokaival a másodfokú bíróság egyetértett. A tényállás ugyanis megalapozott volt, erre vonatkozóan a védők a másodfokú eljárásban sem állítottak új tény, új bizonyítékra sem hivatkoztak. Említésre érdemes, hogy bizonyítási indítványokat a másodfokú eljárásban már nem is terjesztettek elő.

[45] A védelem által hiányosnak talált bizonyítás kiegészítésére valóban nem volt szükség a tényállás további tisztázásához, mert a személyi és tárgyi, okirati bizonyítékok kellő mélységben beszerzésre kerültek. A vádirat majd a vádmódosítás tényállása ugyanis egyértelműen tartalmazta mindazon tényeket, amelyek kijelölték a büntetőjogi felelősség kérdésében való vizsgálat kereteit (EBH2013.B.10.). Az ily módon kimerítendő vádban rögzített cselekmények pontos leírása [Be. 422. § (1) bekezdés b) pont] alapján nem merülhetett fel kétség arra vonatkozóan, hogy a vád tárgya kizárólag a határátkelőhelyen szolgálatot teljesítő pénzügyőr foglalkozású vádlottak szolgálati feladatainak ellátásával volt kapcsolatos, melynek során passzív vesztegetőként jogtalan előnyt fogadtak el az ország területéről kilépésre jelentkezőktől. Nem az aktív vesztegetők cselekvőségének vizsgálata volt tehát a bíróság feladata, akiknek személyazonossága az esetek döntő többségében nem is volt tisztázott, lévén, hogy egy-egy áfa ügyintézővel érintett gépjárműben több utas is tartózkodott az ügyintézés során, mely azzal járt, hogy kellő bizonyossággal nem is lehetett állást foglalni abban, kitől származhatott – akár más személy közvetítésével – az átadott, a vádhatóság által készpénzként, bankjegyként megjelölt előny. Rámutat az ítéltábla, hogy bizonyítási indítványaik előterjesztése során maguk a védők sem jelöltek meg név szerint vagy más módon pontosan beazonosítható személyeket, mint lehetséges passzív vesztegetőket, ekként az említett bizonyítási indítvány nem volt kellően konkrét, de a Be. 520. § (1) bekezdés b) pontjában foglaltakat sem teljesítette, hiszen a fentebb kifejtettek miatt nem lehetett alkalmas a passzív vesztegetői cselekvőség vizsgálata kapcsán a felvett bizonyítás cáfolatára. Ilyen bizonytalansági tényezők mellett nem tévedett a törvényszék, amikor úgy találta, hogy az indítványozott bizonyítás teljesítése időigényessége mellett nem járhat a védelem által hivatkozott eredménnyel sem.

[46] Az ügy sajátossága, hogy a bizonyítás gerincét a leplezett eszköz igénybevételeivel végzett titkos megfigyelés során keletkezett hang- és képfelvételek jelentették, melyek törvényes beszerzését az eljárás résztvevői nem is vitatták, azt a rendelkezésre álló okiratok (Budai Központi Kerületi Bíróság 41.KBN 0196/2/2018.TÜK számú 2018. október 26. napján, illetve a Debreceni Járásbíróság KT16/2019/2. számú, 2019. január 2-án kelt végzése) kétség kívül alátámasztották, s e felvételeket mint tárgyi bizonyítékokat a törvényszék maradéktalanul tárgyalás anyagává tette.

[47] Az elsőfokú bíróság ezt felismerve kiemelt figyelmet fordított a felvétellel rögzített körülmények elemzésére, és helytállóan járt el akkor, amikor a hang- és képanyag eredményének tárgyaláson való megismerését követően az említett bizonyítékokat a továbbiakkal is összevetette, ily módon a bizonyítás anyagát összességében is értékelte, mely már kétségtelenül alkalmas volt egyes tényekből eredő további ténybeli következtetések levonására. Így arra is, hogy a tárgyaláson még kellően be nem azonosított, vádlottak birtokába került dolog csakis készpénz, ekként jogtalan előny lehetett. Az elsőfokú ítéletben ebben a körben kifejtettekkel ([209]-[212]) mindenben egyet lehetett érteni, mert különösen Terheltl III. r. vádlott esetében volt szembetűnő, hiszen a nála megglehetősen gyakran ismétlődő tényállásszerű elkövetési magatartás jogszerűségét 143 esetben meg sem próbálta

igazolni, de a további bűnösnek talált vádlottak sem tudtak tevékenységükre elfogadható magyarázatot adni, védekezésüket a törvényszék nem fogadta el.

[48] Itt utal rá az ítéltábla, miszerint az irat részét képező, és az elsőfokú tárgyaláson lejátszott felvételekből olyan is rendelkezésre állt, amely alátámasztotta, hogy a vádlottak – védekezésükkel ellentétben – igenis lassíthatták az ügyintézés, mégpedig számottevő módon. Értelemszerűen az ügyfeleknek ezáltal érdekükben állt, hogy a munkameneten az adott pénzügyőr jóindulatát elnyerve gyorsítsanak, melynek kézenfekvő módja a vádiratban és az ítéleti tényállásban írt készpénz átadása. Az iratok közt elfekvő, Terhelt4 XIII. r. vádlott cselekvőségével kapcsolatos, 2018. december 23. napjának 8 óra 29 percétől rögzített felvétel hangneméből kitűnik, hogy a vádlott az ügyintézés során érvényesülő egyfajta kiszolgáltatott helyzettel járó viszonytal nem csak tisztában volt, hanem azt egyértelműen érezte is a vizsgálatra jelentkező ügyféllel: „Mit nézel te majomfejű?”. Kollégája pedig ennek további nyomatékot adott annak kilátásba helyezésével, hogy habár az ügyintézés elvégzik, ám annak menetét – nyilvánvalóan hátrányosabb helyzetet teremtve – jelentősen lassítani tudják, késleltetve ezáltal a kilépést: „Itt fogsz ülni éjfélig, a kurva anyád, örüljél, hogy megcsináljuk!” (nyomozási irat XIII. kötet 9-11. oldal, 55. számú elsőfokú tárgyalási jegyzőkönyv 11. oldal).

[49] Terhelt5 XV. r. vádlottat érintően az elsőfokú bíróság szintén kimerítő indokolást adott a bizonyítékok értékeléséről ([213]-[218] bekezdés), majd ténybeli megállapításokat arra vonatkozóan tett, miszerint kétséget kizáró módon nem támasztható alá, hogy a XV. r. vádlott a neki eljuttatott egy üveg szeszes italt és két doboz cigarettát jogtalan előnyként, az ügyintézés gördülékenyebbé tétele érdekében vette volna át az utasoktól.

[50] A fellebbviteli főügyészség iratellenességre és helytelen ténybeli, valamint jogi következtetésre alapítottan támadta a Terhelt5 XV. r. vádlott vonatkozásában megállapított tényállást és azzal kapcsolatos felmentő rendelkezést, továbbá álláspontja szerint az elsőfokú bíróság indokolási kötelezettségének sem tett eleget a kellő mértékben. A felülbírált ügyben a XV. r. vádlottat érintő 177. számú tényállás tekintetében azonban egyik ok sem volt kimutatható, mint ahogy a törvényben írt további okok sem.

[51] E tényállásrész nem volt felderítetlen, mert a bíróság a vád keretei között a vádló által megjelölt és az ügy eldöntéséhez szükséges bizonyítékokat megvizsgálta és értékelte. Az ügyészség által nem indítványozott, a vádlottat terhelő bizonyítékok beszerzésére a bíróság nem köteles [Be. 163-164. §]. Ettől nincs elzárva (EBH2019.B.23.), de arra nem kötelezhető és ez nem kérhető számon rajta, figyelemmel a Be. 593. § (4) bekezdésére.

[52] Ez a tényállás nem minősült hiányosnak és iratellenesnek sem.

[53] A helytelen ténybeli következtetés kerülhet szóba, mint megalapozatlansági ok, ezért azt a másodfokú bíróság nagy körültekintéssel vizsgálta. A helytelen ténybeli következtetés mint tényhiba szorosan kapcsolódik a közvetett bizonyításhoz. A közvetett bizonyítás tényből tényre vont következtetés. Létezik egy kiinduló, alaptény, s abból a további következtetés. Ha a kiinduló tény téves, avagy ezen alaptényből a további tények megállapítása, akkor állapítható meg téves ténybeli következtetés. A következtetési folyamatban igen nagy jelentősége van a logika törvényeinek (melyek által meghatározott a döntéshez vezető bírói gondolati folyamat) és magának a bírói meggyőződésnek, mely a magyar büntetőeljárásnak igen fontos eleme, ami megnyilvánul a bizonyítékok egyenként és összességében való szabad értékelésének elvében, a tényállás megállapításában és a tényálláshoz kötöttségben.

[54] Az első fokon megállapítottakkal ellentétes következtetések a törvényszék által felvett – és az ügyészség által is elegendőnek ítélt – bizonyítás anyagát áttekintve nem lettek volna helytállóak, mivel alátámasztásukra nem állt rendelkezésre a XV. r. vádlott védekezését meggyőzően cáfoló közvetlen bizonyíték. Arra e vádlott esetében a titkosszolgálati

eszközökkel beszerzett felvételek önmagukban nem voltak alkalmasak. Ellentétben a fellebbviteli főügyészség érvelésével a XV. r. vádlott már a vele szemben foganatosított eljárási cselekmények kezdetétől tagadta tevékenységének korrupcióra irányuló voltát, azt, hogy az általa tényszerűen átvett szeszes ital és dohányáru jogtalan előnyként került a birtokába (Debreceni Járásbíróság nyomozási bírása által a letartóztatás elrendelésére irányulóan előterjesztett ügyészségi indítvány tárgyában 2019. február 28. napján tartott ülésről készült 60.Bny.74/2019/3. számú jegyzőkönyv 39. oldala). Védekezését az általa kihallgatni indítványozott tanú előbb írásban, majd a törvényszéki kihallgatása során is alátámasztotta. A terhelt tagadásával szemben az ügyészség nem állított olyan kétséget kizáró bizonyítékot, mely alkalmas lett volna annak cáfolatára, a másként történés kizárására.

[55] Az elsőfokú bíróság által helyesen értékelt, rendelkezésre álló bizonyítási anyagból nevezett tanú vallomásaiban valóban fellelhető egyes ellentmondások mellett sem vonható egyértelmű, a kétséget kizáró bizonyosságot elérő következtetés arra, hogy Terhelt5 XV. r. vádlott csakis jogtalan előnyként jutott a szeszes italhoz és dohánytermékekhez. Nem cáfolható, hogy a tanú vallomásaiban megnevezett egyéb érdekelt3 közvetített az ital eljuttatásában, mert az ügyészség által kihangsúlyozott határregisztrációs adatok 2018. november 29. napján 8 óra 00 perckor rögzítettek kilépést az ország területéről e személy neve alatt, aki a vallomások szerint folyamatosan ingázott a két ország között, magyar útlevelemmel is rendelkezett. Utóbbi – uniós – útiokmányt viszont nem rögzítik a rendszerben, következésképp azon állítás, mely szerint 8 óra 30 perc körüli időben már ismét Magyarországra tartott és közben találkozott tanúval, kellő cáfolatot nem nyerhetett. Úgyszintén az a védekezés sem, hogy nagyobb város italtoltjában nagyobb a választék, ezért a vádlott nem a postajárat közreműködésével hozatott italt a közeli kisboltból, az este folyamán valóban megtartott (nyomozási irat XV. kötet 15. oldal) névnap kiemelésére.

[56] A vádhatóság azt sem tudta cáfolni meggyőzően, akár bizonyítás felajánlásával, hogy az Ukrajnában élők szóhasználata, ragozása eltérhet, félreérthető lehet a magyar nyelv használatakor. Az elsőfokú bíróság mérlegelése, bírói meggyőződésének kifejezésre juttatása a fentebb részletezett elveknek és a bírói gyakorlatnak megfelel. A logika törvényeit megtartotta, az ítéletben a jelen ténymegállapításoknak valamint jogkövetkeztetéseknek az összhangja adott, a törvényszék e tekintetben is a nem teljes mértékben szabad bizonyítási rendszer szabályait betartva, meggyőző érvekkel támasztotta alá döntését, indokolási kötelezettségének eleget téve.

[57] Az elsőfokú bíróság helytállóan utalt arra is, miszerint kétségtelenül nem szokványos, hogy a három árucikket három különböző személy juttatta el a XV. r. vádlott számára, ebből még nem lehet csak és kizárólag bűncselekmény elkövetésére következtetni. Amennyiben ugyanis nem zárható ki, hogy a vádlott védekezésének megfelelően a tények, vagy akár attól eltérően, de más tényekre is lehet azokból következtetni, akkor azok nem alkalmasak a bűnösség kétséget kizáró módon történő bizonyítására.

[58] Bűnösséget megalapozó tényállás megállapítására a közvetett bizonyítékok csak akkor alkalmasak, ha a bizonyítandó tényen kívül minden más tény lehetősége kizárt (BH2003.145).

[59] A bírói mérlegelés kapcsán utalni kell rá, hogy a bizonyításon mint megismerő tevékenységen keresztül visz az út a bizonyítékok értékelésén át a tényállás megállapításig. Az ítélethozatalban az objektív tényezők mellett hangsúlyt kapnak a szubjektív elemek, így a bírói meggyőződés, mely nem korlátok nélküli, hiszen azt behatárolják az eljárási szabályok, a logika törvényei, az észszerű gondolkodás szabályai. Jelen esetben ezen határokat az elsőfokú bíróság megtartotta. Mérlegelése ezért nem támadható, felül nem mérlegelhető megalapozatlansági ok hiányában a másodfokú eljárásban. A bírói ítéletnek bizonyosságon kell alapulnia, a vád a XV. r. vádlott esetében csupán valószínűséget támasztott alá, mely ugyan a vádemeléshez elég, azonban elítéléshez nem. E részben utal a másodfokú bíróság a

magyar büntető eljárásjog irodalmában viszonylag kevésbé feldolgozott jogterület egyik alapművére (Izd.: Nagy Lajos: Ítélet a büntetőperben, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1974, 115-175, 193, 264. oldal). Bár a monográfia nem a Be. rendelkezéseit vizsgálja, azonban a bírói meggyőződés, a megalapozottság-megalapozatlanság kérdésköre, a bizonyosság és valószínűség logikai megközelítése alapvetően változatlan évtizedek óta.

[60] Az eltérő tényállás megállapítására, ezáltal Terhelt5 XV. r. vádlott bűnösségének megállapítására irányuló ügyészégi, valamint a felmentést vagy a határozat hatályon kívül helyezését célzó védelmi fellebbezések a bizonyítékok okszerű értékelésén támaszkodtak a megalapozott tényállást, mely a tényálláshoz kötöttség elve folytán eredményre nem vezethetett.

[61] Fontos leszögezni, hogy megalapozatlansági ok hiányában a tényálláshoz kötöttség elvéből adódóan a másodfokú bíróság határozatát az elsőfokú bíróság által megállapított tényállásra alapítja (BH2023.5.). Kiemeli az ítéltábla, hogy a tényálláshoz kötöttség elvi indokát a Be. 167. § (3)-(4) bekezdése adja, ami szerint a bizonyítás eszközeinek és a bizonyítékoknak nincs törvényben előre meghatározott ereje, a bíróság a bizonyítékokat egyenként és összességükben szabadon értékeli, és a bizonyítás eredményét az így kialakult meggyőződése szerint állapítja meg. Ezáltal biztosított a bizonyítékok hitelt érdemlőségének meggyőződés szerinti, szabad értékelése és védett mikénti értékelése (Kúria Bhar.III.1201/2018/10.). Mindezen elvek érvényre juttatása garantálja az elsőfokú bíróság ún. ténybírói jellegét. Ezen elvek a felülbírálati ügyben maradéktalanul érvényesültek. Utal rá az ítéltábla, különös tekintettel a magyar büntetőeljárásban is már hatályos, részleges precedens jellegre, hogy a közzétett, eseti döntésekre hivatkozás indokolt, e döntések ugyanis az egysége bírói gyakorlat kialakítását, a vitás jogkérdésekben való eligazodást, és ebből következően a jogbiztonságot szolgálják (BH2020.94.II, Kúria Bfv.I.486/2019.). A jelenleg hatályos jogszabályok szerint pedig a precedensektől való eltérés külön bírói indokolást is igényel és alapja lehet rendkívüli jogorvoslatnak is, ezért kiemelt fontosságú a Kúria gyakorlatának ismerete és követése.

[62] Meg kell azonban jegyezni, hogy a Be. csak részben szabad bizonyítási rendszerében a mérlegelés nem korlátlan. A korlátok nélküli értékelés nyilvánvalóan a joguralomban nem megengedett és bírói önkényhez vezethet, sértve az eljárás résztvevőinek alapvető alkotmányos jogait. Az (anyagi és alaki) védelem joga pedig a jogállam egyik alapköve, hiszen az állam hatalmával szemben álló terheltnek e jog biztosít garanciát ahhoz, hogy megfelelően védekezhessen, mely a fegyveregyenlőséget érvényre juttatja. A fegyverek egyenlősége pedig a büntetőper egyik legfontosabb eleme.

[63] Mindezek mellett a másodfokú bíróság kiemeli, hogy a bizonyítékok értékelésének fontos korlátjai az eljárást törvényesége, a logika törvényeinek betartása (szillogizmus), és végül, de nem utolsósorban a bíróság indokolási kötelezettsége, melynek a törvényszék jelen ügyben is alapvetően eleget tett.

[64] Az idézett korlátok átlépésére nem került sor, ezért a bizonyítékok értékelése törvényes és a ténymegállapító tevékenység sem kifogásolható alappal. Mindezt azért hangsúlyozza az ítéltábla, mert korántsem arról van szó, hogy a bírói mérlegelésnek nincsenek kötöttségei, a fenti elvek betartása esetén azonban a bizonyítékok értékelése valóban nem támadható. Sok esetben felmerül a vád, de főként a védelem oldaláról, hogy az elsőbírói mérlegelés támadhatatlan. Mindez viszont nem így van, ugyanis a mérlegelésnek irányt ad maga a Be. által előírt valósághűség, és ezáltal minimálisan elvárható a tények igazsága, de optimális esetben az objektív (anyagi) igazság, mely már nem vezérelve a modern büntetőpernek, az ítéltábla álláspontja szerint alapvető mérőföldköve az igazságos ítéletnek, melyet a középútas igazság szemlélet (Trennel Flórián, Elek Balázs) is hűen tükröz. A tények igazsága nélkül

ugyanis nincs igazságos ítélet, de a felülbírált ügyben ezen igazságot az ítéltábla megállapíthatónak tartotta.

[65] Összegezve: az elsőfokú bíróság törvényesen mentette fel Terhelt5 XV. r. vádlottat a három rendbeli hivatali vesztegetés elfogadása büntettének vádja alól, és a felmentés jogcíme is megfelel a törvényi rendelkezéseknek [Be. 566. § (1) bekezdés c) pont], ugyanis valóban nem bizonyítható, hogy e vádlott bűncselekményt követett el. Ez ugyan nem zárható ki, de kétséget kizáróan nem is bizonyított, így az adott perjogi helyzetben a bűnösséget megalapozó tényállást nem lehetett megállapítani.

[66] A megállapított tényállás alapján viszont törvényesen vont következtetést Terhelt1 III. r., Terhelt2 VIII. r., Terhelt3 XI. r., Terhelt4 XIII. r. és Terhelt6 XVI. r. vádlott bűnösségére, és utóbbi terhelt kivételével a cselekmények minősítése is megfelel az anyagi jognak.

[67] Az elsőfokú bíróság elmulasztott külön kitérni rá, ezért az anyagi jogi kérdések felülbírálata során elsőként az emelendő ki, hogy a Btk. 2. § (1), (2) bekezdésének fő szabálya szerint az elkövetéskor hatályos törvény alkalmazásának van helye, mert az elbíráláskori Btk. enyhébb megítélést nem eredményez, ugyanis az elkövetés után történt módosítások az ügy szempontjából releváns normákat nem érintettek.

[68] Terhelt1 III. r., Terhelt2 VIII. r., Terhelt3 XI. r., Terhelt4 XIII. r. vádlottak cselekményei valóban a Btk. 294. § (1) bekezdésébe ütköző és a (3) bekezdés b) pontjának 2. fordulata szerinti üzletszerűen elkövetett hivatali vesztegetés elfogadásának büntettét valósították meg. E vádlottak nem vitásan hivatali működésükkel kapcsolatosan (az áfa-, export-, tax free ügyintézés zökkenőmentes lebonyolítása érdekében) fogadtak el jogtalan előnyt. A hivatali eljárás, és az átvett készpénz jellege mint jogtalan előny tényállásszerűsége különösebb indokolást nem igényel. A másodfokú bíróság abban is egyetértett az elsőfokú bírósággal, hogy e vádlottak esetében a bűncselekmény a Btk. 459. § (1) bekezdés 28. pontjában írt feltételek megállapíthatósága miatt valóban üzletszerűen elkövetett, mert a több rendbeli, ugyanolyan cselekményük egyértelműen a rendszeres haszonszerzést célozta, megélhetésüket részben ezzel finanszírozták. Rámutat az ítéltábla, hogy az üzletszerű elkövetés megállapítása független, nem feltétele, hogy a bűnözés elsődleges vagy kizárólagos megélhetési forrást jelentsen. Jelen ügyben nem kétséges, hogy nevezett terhelteknél nem eseti, alkalmoszerű véghezvitelről van szó, hiszen a vádlottak folyamatosan, a tartósság célzatával, ezért rendszeres haszon reményében hajtották végre a bűncselekményeket, ezért az üzletszerű elkövetéshez nem férhet kétség (BH2022. 90, BH2015.212.II, BH2012.5.II, BH2011.33.III).

[69] A fellebbviteli főügyészség azonban emellett arra is indítványt tett, hogy az ítéltábla a vádlottak cselekményeit bünszövetségben elkövetettnek is minősítse, mert indokai szerint a vádhatóság B.984/2021/29. számú vádmódosításában írtak azt megalapozzák.

[70] A Btk. 459. § (1) bekezdés 2. pontja értelmében bünszövetség akkor létesül, ha két vagy több személy bűncselekményeket szervezeten követ el, vagy ebben megállapodik, és legalább egy bűncselekmény elkövetését megkísérlik, de nem jön létre bünszervezet.

[71] A bünszövetségre vonatkozó törvényi rendelkezés értelmezését érintően a IV. számú Büntető Elvi Döntés ad iránymutatást, amelynek 1. b) pontja szerint bünszövetség létrejöttének nemcsak az a feltétele, hogy a bűncselekmény alanya akár tettesként akár részesként két vagy több személy legyen, hanem az is, hogy az elkövetők – a cselekményeket elkövetését időben megelőző – megállapodása szervezett bűnelkövetésre, vagyis magára a bűnözésre, illetve több bűncselekmény elkövetésére irányuljon.

[72] A vádirati tényállás és a vádat képviselő Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Főügyészség B.984/2021/29. számú vádmódosítása egyaránt azt tartalmazta, hogy a vádlottak az egyes bűncselekményeket egymás és előljáróik tudtával és támogatásával hajtották végre. A

hivatkozott IV. számú Büntető Elvi Döntés 4. pontja a megállapodás formáját illetően tényszerűen azt is rögzíti, hogy az akár hallgatólagos is lehet.

[73] A jelen esetben irányadó tényállás szerint az nem lehetett kétséges, hogy a terheltek rendszeresen, azonos körülmények között készpénzt fogadtak el a gyors ügyintézés biztosítása érdekében. A megalapozott tényállás azonban nem tartalmaz a vádlottak közötti előzetes megállapodást és olyan jellegű szervezettség sem volt kimutatható, amely a bünszövetségben történt elkövetés megállapítását megalapozná. A lefolytatott tárgyi, okirati és személyi bizonyítás (tanú2, tanú3 tanú4 tanúk vallomása) eredménye sem erősített meg a vádlottak között hosszabb időre szerveződött vagy akár támogató kapcsolatot, csak az volt kimutatható, hogy a bűncselekményeket önálló tettesként, saját haszonszerzésre törekedve követték el. A vádlottak közötti bűnözésre irányuló tervszerű kapcsolat és akarategység azonban kétséget kizáró bizonyossággal nem volt megállapítható, és a vádhatóság e tárgyban nem is terjesztett elő bizonyítási indítványt, sőt a bűncselekményeket az elsőfokú eljárásban maga sem minősítette bünszövetségben elkövetettnek.

[74] Ezért az ítéltábla a bünszövetség fogalma szerinti megállapodás – mint a szervezet elkövetés fontos eleme – hiányában a cselekmény minősítése során a Btk. 294. § (1) bekezdés, (3) bekezdés b) pont 1. fordulata szerinti bünszövetségben való elkövetést nem tartotta megállapíthatónak (BH2018. 69).

[75] Osztotta továbbá a védelmi érvelést abban, hogy Terhelt6 XVI. r. vádlott, mint bűnsegéd tekintetében az ületszerű elkövetés már részletezett törvényi elemei sem teljesülnek.

[76] Az ügyben emelt vádban körülírt cselekmény Terhelt6 XVI. r. vádlott terhére egyetlen bűnsegédi részesi elkövetési magatartást rótt, és az irányadó megalapozott tényállás szerint is kizárólag Terhelt3 XI. r. vádlott cselekményének elkövetését segítette elő, mégpedig egyetlen esetben, 2019. február 2. napján, 10 óra 02 perc körüli időben, miközben felügyelte a gyakorlatilag még betanuló XI. r. vádlott munkáját.

[77] A bizonyítás anyagából is az tűnik ki, hogy a XVI. r. vádlott cselekvőségére más vádlottakkal kapcsolatban nem merült fel adat, de még a XI. r. vádlott terhére megállapított bűncselekmények közül is kizárólag az idézett esetben fejtett ki támogató tevékenységet, mely a legelső volt, az ezt követő további hét rendbeli cselekménynél nem. Ezért a XVI. r. vádlott tekintetében csak az állapítható meg ítéleti bizonyossággal, hogy az általa megvalósított bűnsegédi elkövetői alakzat rögtönös elhatározásból eredt, cselekményét egyetlen esetben követte el, magatartására az alkalmosság volt jellemző. Az elkövetés bizonyított módja a XVI. r. vádlott esetében kizárja a Btk. 459. § (1) bekezdés 28. pontjában írt üzletszerűség fennállását, mert nem állapítható meg terhelt-társának rendszeres haszonszerzésre törekvésben, a bűnelkövetői életvitelre való berendezkedésben való támogatása, és cselekménye is egymozzanatuként értékelhető (BH1991.462).

[78] A kifejtettekre tekintettel az ítéltábla Terhelt6 XVI. r. vádlott cselekményét egyéb minősítő körülmény hiányában a Btk. 14. § (2) bekezdése szerint bűnsegédként elkövetett a Btk. 294. § (1) bekezdésében meghatározott, a szerint minősülő és büntetendő (alapeseti) hivatali vesztegetés elfogadása büntettének minősítette.

[79] A törvényszék a büntetés kiszabása körében irányadó alanyi és tárgyi bűnösségi körülményeket maradéktalanul feltárta, és Terhelt1 III. r., Terhelt2 VIII. r., Terhelt3 XI. r. valamint Terhelt4 XIII. r. vádlottakkal szemben cselekményeik tárgyi súlyához és a személyi körülményeikhez igazodó, a törvényi rendelkezéseknek megfelelő büntetéseket szabott ki. Az I. r. vádlottnál a kiszabható halmazati büntetési tételkereten belül a középértékhez képest az alsó határ felé jelentősen eltérő, a VIII. r., XI. r., XIII. r. vádlottak tekintetében a törvényi minimummal azonos szabadságvesztés büntetések mértékében kellően érvényesül a jogalkalmazói egyéniesítés és az elkövetők cselekvőségéhez, a bűnösség fokához igazodó

belső arányosság is. E büntetések túl enyhének a már első fokon feltárt és értékelt bűnösségi körülmények, különösképp a bekövetkezett időmúlás miatt nem tekinthetők, figyelemmel arra is, hogy az eljárás tárgyát képező cselekmények tárgyi súlya az ítéltábla büntetéskiszabási gyakorlatát áttekintve más korrupciós cselekményekhez képest enyhébb.

[80] Abban sem tévedett az elsőfokú bíróság, amikor úgy ítélte meg, hogy a VIII. r., XI. r., XIII. r. vádlottak kedvező személyi, családi körülményei miatt a büntetés végrehajtása a Btk. 85. § (1) bekezdése alkalmazásával próbaidőre felfüggeszthető, arra a törvény lehetőséget enged. A próbaidők Btk. 85. § (2) bekezdése szerint meghatározott tartama valóban megnyugtató támpontot ad a büntetési célok teljesüléséhez.

[81] A pénzbüntetések kiszabása tekintetében a törvény által előírt feltételek közül mind a haszonszerzési célzat, mind az ahhoz elégséges jövedelmi viszonyok megállapíthatók voltak Terhelt1 III. r., Terhelt2 VIII. r., Terhelt3 XI. r. és Terhelt4 XIII. r. vádlottak vonatkozásában is. E büntetési nem napi tételeinek száma arányos a cselekmények jellegével, az egy napi tételek összege pedig a terheltek önként feltárt egzisztenciális körülményeivel. A bizonyítás vagyoni, jövedelmi viszonyaik mélyrehatóbb vizsgálatára nem terjedt ki, de ilyen irányú indítvánnyal a vádhatóság nem is élt, ezért a pénzbüntetések mértékét arányosnak találta a másodfokú bíróság. A III. r. vádlott vonatkozásában alkalmazott közügyektől eltiltás mellékbüntetés pedig mindenben igazodik a szabadságvesztés tartamához. Mindezek miatt a vádlottak büntetéseinek súlyosítása nem volt indokolt, az erre irányuló ügyészi fellebbezés nem vezetett eredményre.

[82] A törvényi minimum irányába elmozduló vagy azzal azonos büntetések értelemszerűen túl súlyosnak sem mondhatók, további enyhítésre az ítéltábla nem talált megfelelő okot. Itt jegyzi meg a másodfokú bíróság, hogy a bűnösség beismerése esetén viszont az enyhítés lehetősége alappal merült volna fel. A 2018. július 1. napjától hatályos új büntetőeljárási törvény a jogalkotói szemléletváltásnak megfelelően a terhelti beismerésnek fokozott jelentőséget tulajdonít. A beismerés főleg az előkészítő ülésen, de az eljárás későbbi szakában is jelentősen meggyorsítja, megkönnyíti az eljárást, mely azzal jár, hogy az időigényes bizonyítás a továbbiakban mellőzhető. Mindezt a vádlott javára megfelelően értékelni kell, amivel a bírói gyakorlat is egyre inkább azonosul. Adott esetben beismerő vallomás hiányában ennek egyik vádlott vonatkozásában sem teremtődtek meg a feltételei, ezért az enyhítést célzó másodlagos védelmi fellebbezések a III. r., VIII. r., XI. r., XIII. r. vádlottak vonatkozásában nem foghattak helyt.

[83] Terhelt6 XVI. r. vádlott tekintetében ugyanakkor cselekményének enyhébb minősítése, büntetési tételkeretének szűkülése miatt a másodfokú bíróság lehetőséget látott a szabadságvesztés és a próbaidő tartamának a cselekmény tárgyi súlyával és a részesként marasztalt vádlott személyében rejlő csekélyebb fokú társadalomra veszélyességgel arányos enyhítésére akként, hogy a szabadságvesztés mértékét a Btk. 82. § (2) bekezdés d) pontja alkalmazásával egyszeres leszállással, míg a próbaidőt a Btk. 85. § (2) bekezdés szerinti törvényi minimumban határozta meg. Úgy találta, hogy ez is megfelelő visszatartó erőt jelent a XVI. r. vádlott számára a további bűncselekmények megvalósításától.

[84] Osztotta viszont az elsőfokú bíróság álláspontját abban, hogy a végrehajtásában próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztésre ítélt VIII. r., XI. r., XIII. r., XVI. r. vádlottak egyikénél sem állnak fenn a 8/2015. (IV.17.) AB határozat alapján egyébként hivatalból vizsgálendő előzetes mentesítésnek a törvényi előfeltételei. Ennek elsődleges indoka az, hogy a vádlottak korrupciós bűncselekmény elkövetésében vettek részt, mely bűncselekménynél a bírói gyakorlat nem alkalmazza az előzetes mentesítést, ettől eltérni jelen esetben sincs megfelelő indok, a vádlottak kedvező személyi, családi körülményei ellenére sem. A bűncselekmény tárgyi súlya, az állami működés zavartalan és tiszta voltába vetett bizalom iránti érdek nem áll összhangban az előzetes bírósági mentesítéssel (BH1983.51,

BH1983.221, Kúria Bhar.II.882/2021/7.). A bírói gyakorlat szerint az előzetes mentesítés rendkívüli intézmény (BH1996.510).

[85] Az elsőfokú bíróság a Btk. 74/A. § (2) bekezdés g) pontjában írt törvényi vélelem helyes alkalmazásával döntött vagyonelkobzásról Terhelt1 III. r. vádlottal szemben a tőle az eljárás során lefoglalt pénzeszközökre nézve, mert e vagyon legális eredetének igazolására a III. r. vádlott és védője nem ajánlottak fel bizonyítást, ebben az esetben az említett intézkedés elrendelése mérlegelést nem tűrően kötelező.

[86] Az elsőfokú ítélet szabadságvesztések végrehajtási fokozatával, a pénzbüntetés részletfizetési kedvezményével, illetve meg nem fizetésének jogkövetkezményeivel, az előzetes fogvatartásban töltött idő beszámításával, bűnügyi költséggel kapcsolatos rendelkezései mindenben megfelelnek a határozatban felhívott törvényi előírásoknak.

[87] A fellebbviteli főügyészség viszont helytállóan utalt arra, hogy a feltételes szabadságra bocsátás lekorábbi időpontját megállapító rendelkezés valamennyi érintett vádlott vonatkozásában hibás, mely ugyan nyilvánvaló elírásra vezethető vissza, de kétségtelenül értelemzavaró. Ezért az ítéltábla az elsőfokú ítélet indokolásából hiányzó Btk. 38. § (2) bekezdés a) pont felhívását is pótolva állapította meg jelen határozatában, hogy a szabadságvesztésre ítélt vádlottak – a VIII. r., XI. r., XIII. r. és XVI. r. vádlott értelemszerűen a végrehajtás elrendelése esetén – helyesen a büntetés kétharmad részének a kitöltését követő napon bocsáthatók legkorábban feltételes szabadságra.

[88] Alapvetően törvényesek a bűnfelelősség tárgyában hozott rendelkezések is, a Be. 323. § (1) bekezdése szerint azonban a pénzbüntetés és a bűnügyi költség biztosítására elrendelt visszatartásnál azt is szükséges rögzíteni, hogy ezen intézkedéssel együtt jár a lefoglalás megszüntetése és a terhelt részére történő kiadás. A lefoglalt dolog ilyen esetben ugyanis kiadható a vádlott részére, sőt a Be. 320. § (1) bekezdés a) pontja és 321. § (1) bekezdés értelmében szükséges is a lefoglalás megszüntetéséről és a kiadásról rendelkezni, azonban a kiadásnak a teljesítésig akadályát képezi a visszatartás a vagyoni jellegű joghátrányok biztosítása érdekében.

[89] A kifejtettekre tekintettel a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet a szükséges részben a Be. 606. § (1) bekezdés alkalmazásával megváltoztatta, míg egyéb részekben a határozatot a Be. 605. § (1) bekezdése alapján helyes indokaira figyelemmel helybenhagyta, helyesbítve a Terhelt3 XI. r. vádlott személyét azonosító adatokban [Be. 184. § (2) bekezdés c) pontban írt anyja nevében] ejtett elírást is.

[90] Az elsőfokú bíróság elmulasztotta, ezért a másodfokú bíróság Terhelt5 XV. r. vádlottat és védőjét pótlólag tájékoztatja arról, hogy a Be. 576. § (2) bekezdése alapján az ott írt, és a 19/2018. (VI.28.) IM rendeletben foglalt feltételekkel az állam megtéríti a vádlott költségét, valamint meghatalmazott védőjének a díját és költségét.

[91] A másodfokú ítélettel szemben – ellentétes döntés hiányában – fellebbezésnek a Be. 615. § (1), (2) bekezdései értelmében nincs helye.

Debrecen, 2023. június 8.

Dr. Háger Tamás s.k. a tanács elnöke, Dr. Bakó József s.k. előadó bíró,
Dr. Diószegi Attila s.k. bíró

Záradék: A Nyíregyházi Törvényszék 7.B.368/2021/72. számú ítélete a Debreceni Ítéltábla Bf.I.177/2023/22. számú ítéletében írt változtatással a mai napon jogerőre emelkedett.

Debrecen, 2023. június 8.

Dr. Háger Tamás s.k.
a tanács elnöke